

**KRITERIJI INSTITUCIJE OMBUDSMENA ZA LJUDSKA PRAVA
BOSNE I HERCEGOVINE
ZA SARADNJU S NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA**

Banja Luka, maj 2022. godine

1. Uvod

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Institucija) je nezavisna institucija koja je uspostavljena sa zadatkom da promoviše dobru upravu i vladavinu prava, odnosno da štiti ljudska prava i osnovne slobode. Osnovana je prema Aneksima IV i VI Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini¹ (u daljem tekstu: Dejtonski sporazum), a s radom je započela 1996. godine. Institucija funkcionira na osnovu Ustava Bosne i Hercegovine i Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Zakon o ombudsmenu)² kojim su zagaranтовani nezavisnost i okviri za strukturalno uređenje Institucije koji se odnose na promociju i zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Zakonom o ombudsmenu su definisani mandat, nadležnosti, ovlaštenja kao i pravila postupanja Ombudsmena Bosne i Hercegovine. Prema članu 1. Zakona o ombudsmenu za ljudska prava BiH: „Ombudsmen za ljudska prava Bosne i Hercegovine je nezavisna institucija uspostavljena s ciljem promoviranja dobre uprave i vladavine prava, zaštite sloboda fizičkih i pravnih lica, kako je garantirano Ustavom BiH i međunarodnim sporazumima, koji se nalaze u dodatku Ustava, koja će s tim u vezi nadgledati aktivnosti institucija Bosne i Hercegovine, njenih entiteta i Distrikta Brčko, u skladu s odredbama ovog zakona“.

Široko uspostavljen mandat Institucije zahtijeva posjedovanje sposobnosti za obavljanje funkcije monitoringa, savjetovanja i izdavanja preporuka po raznim pitanjima koja se odnose na ljudska prava, ali i uspostavu saradnje s regionalnim i međunarodnim organizacijama, te promociju ljudskih prava putem podizanja svijesti javnosti i istraživanja o ljudskim pravima. Kako bi se osiguralo potpuno izvršavanje mandata, jedan od prioriteta Institucije svakako jeste i jačanje odnosa i dijaloga s nevladinim sektorom, putem zajedničkog rada na projektima, odnosno projektnim aktivnostima.

2. Prioritetne oblasti saradnje

Strategijom Institucije ombudsmena za ljudska prava 2016-2021³, kao jedan od strateških ciljeva (Strateški cilj 5), definisana je saradnja s nevladinim organizacijama i građanima. U okviru Strateškog cilja 5, utvrđen je Strateški podcilj 5.1 kojim su definisani sljedeći segmenti saradnje s nevladinim sektorom: jačanje saradnje s NVO, s posebnim naglaskom na transparentnost uspostavljene saradnje, unapređenje Platforme za saradnju s NVO, uspostava savjetodavnih tematskih odbora NVO, održavanje radno-konsultativnih sastanaka Institucije ombudsmena s NVO, saradnja s NVO potpisivanjem pojedinačnih sporazuma o saradnji.

U skladu s definisanim ciljevima i okvirima djelovanja, u navedenoj Strategiji i Platformi za saradnju Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH s nevladinim sektorom iz 2010. godine⁴, definisani su tematski prioriteti koji značajno utiču na rad Institucije ombudsmena:

- Zaštita prava djece;
- Zaštita građanskih i političkih prava;

¹ Usvojen 21. novembra 1995. godine i ratifikovan 14. decembra 1995. godine.

² “Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, broj 32/2000, 19/2002, 35/2004 i 32/2006. Zakon o ombudsmenu donesen je 2000. godine i do danas je mijenjan i dopunjavao tri puta - 2002, 2004. i 2006. godine.

³ https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/ombudsmen_doc2016041509303547bos.pdf

⁴ https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/ombudsmen_doc2013071014223237bos.pdf

- Sprečavanje svih oblika diskriminacije;
- Zaštita vjerskih prava i sloboda;
- Zaštita prava manjina;
- Zaštita ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava;
- Zaštita prava osjetljivih grupa, u koje spadaju: osobe s invaliditetom, osobe s duševnim smetnjama i/ili intelektualnim teškoćama, osobe starije životne dobi, ovisnici o opojnim drogama i HIV pozitivne osobe, tražioci azila, žrtve trgovine ljudima, te manjine po osnovu spola i roda;
- Zaštita prava osoba lišenih slobode;
- Sloboda medija i pravo na pristup informacijama;
- Efikasnost sudske zaštite;
- Zaštita prava na zaštitu okoliša.

Za izvršavanje mandata Institucije ombudsmena važni su i sljedeći tematski prioriteti:

- Oblast pružanja besplatne pravne pomoći;
- Oblast promocije ljudskih prava putem: podizanja svijesti javnosti, obrazovanja i istraživanja o ljudskim pravima, sačinjavanja pregleda zakonodavstva s aspekta njegove usklađenosti s međunarodnim standardima;
- Oblast monitoringa stanja ljudskih prava osoba u ustanovama u kojima je ograničena sloboda kretanja.

Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine može i pored navedenih tematskih prioriteta uspostaviti saradnju s NVO ukoliko je projektna aktivnost generalno vezana za unapređenje stanja ljudskih prava i osnovnih sloboda u Bosni i Hercegovini.

3. Uspostavljanje saradnje i partnerstvo

Saradnja s Institucijom uspostavlja se na pisani prijedlog nevladine organizacije.

Prijedlog sadrži detaljan opis projekta/aktivnosti koja se planira provesti u saradnji s Institucijom, vrijeme koje će biti potrebno za realizaciju aktivnosti, planirana finansijska izdvajanja, ljudske resurse, kao i konkretnu ulogu Institucije u predloženim aktivnostima.

Saradnja/partnerstvo podrazumijeva zajedničku odgovornost, podršku i savjetodavni proces, pa je shodno tome, poželjno u pisanom prijedlogu detaljno definisati rokove, obaveze, uloge i odgovornosti partnerskih strana.

Nakon zaprimanja pisanog prijedloga, Ombudsmeni razmatraju prijedlog u smislu definisanih kriterija.

4. Ocjena podnesenih prijava

Zaprimljeni pisani prijedlozi nevladnih organizacija za uspostavljanje saradnje s Institucijom dostavljaju se Ombudsmenima, koji ih razmatraju, nakon čega se konsenzusom odlučuje o prijedlogu za saradnju.

Ombudsmeni razmatraju prijedloge primjenom kriterija iz tačke 5. ovog dokumenta.

Ukoliko je zaprimljeno dva ili više prijedloga za saradnju koji ispunjavaju kriterije, Ombudsmeni mogu, cijeneći dostupnost ljudskih resursa u Instituciji, odobriti jedan ili više prijedloga.

O odluci Ombudsmena podnosilac prijedloga se obavještava pisanim putem.

Osoblje Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine može po odobrenom projektu učestvovati pod istim uslovima kao i drugo osoblje angažovano na tom projektu, kao što su konsultanti, eksperti ili predstavnici nevladine organizacije.

Primarna obaveza nevladine organizacije je da planira i s donatorima ugovori logističke i druge troškove učešća predstavnika Institucije ombudsmena u bilo kojoj projektnoj aktivnosti, kao i da prilikom prijedloga učešća u projektu predstavi uslove angažmana.

Prilikom odlučivanja o učešću u projektu vodit će se računa o zakonskoj odredbi prema kojoj Institucija ombudsmena za ljudska prava ne može zastupati bilo koje fizičko ili pravno lice pred institucijama bilo kojeg nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini, niti poduzimati druge aktivnosti koje bi dovele u pitanje njenu nezavisnost.

5. Kriteriji za uspostavljanje saradnje

Principi djelovanja Institucije definisani su Zakonom o ombudsmenu za ljudska prava, Zakonom o zabrani diskriminacije i Pravilima postupka Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine i odnose se na sljedeće:

- nezavisnost Institucije ombudsmena od svih organa državne vlasti u obavljanju svoje funkcije;
- organizaciona, administrativna i finansijska samostalnost u ostvarivanju Ustavom BiH i zakonom određenih nadležnosti;
- nepristrasnost i samostalnost u radu;
- efikasnost;
- saradnja s organizacijama civilnog društva.

U svrhu povećanja transparentnosti saradnje s nevladinim sektorom, što je definisano i Strateškim podciljem 5.1. Strategije 2016-2021, ovim dokumentom definišu se kriteriji za saradnju Institucije s nevladinim sektorom.

Kriteriji su jednoobrazni i primjenjuju se podjednako za sve nevladine organizacije koje podnesu prijavu za saradnju s Institucijom.

Postupak razmatranja prijave nevladinih organizacija za saradnju s Institucijom je transparentan.

Kriteriji podrazumijevaju sljedeće:

1. Ciljevi saradnje moraju biti usklađeni s ciljevima definisanim u Strategiji Institucije ombudsmena za ljudska prava 2016-2021, kao i ciljevima definisanim u Platformi za saradnju Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH s nevladinim sektorom;
2. Ciljevi saradnje moraju se odnositi na jedan ili više tematskih prioriteta iz tačke 2. ovog dokumenta;
3. Zajednička saradnja se treba fokusirati na ciljne grupe:
 - a. Osobe s invaliditetom
 - b. Osobe treće životne dobi
 - c. Nacionalne, vjerske i druge manjine
 - d. Žene
 - e. Djeca
 - f. Žrtve diskriminacije
 - g. Korisnici besplatne pravne pomoći
 - h. Osobe kojima je ograničena sloboda kretanja
 - i. Novinari
 - j. Osobe u stanju socijalne potrebe
 - k. Romi
 - l. Tražioci azila, migranti
 - m. Pripadnici LGBT zajednice;
4. Ponuđene aktivnosti i saradnja moraju biti inovativne i imati potencijal za dalje širenje;
5. Ponuđene aktivnosti i saradnja moraju imati uticaj na širi krug/grupu osoba ili pripadnika naprijed navedenih ciljnih grupa.

6. Nadzor nad provedbom projekta

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine prate provođenje odobrenog projekta analizom dostavljenih izvještaja, prisustvom aktivnostima na projektu, neposrednom komunikacijom s korisnicima projekata, davanjem smjernica za korekcije uočenih nedostataka u provođenju projekata i na drugi odgovarajući način.

Nosilac odobrenog projekta dužan je na zahtjev Ombudsmena Bosne i Hercegovine dostaviti projektnu i finansijsku dokumentaciju na uvid.